

Трояновський В.С.,
викладач кафедри тактико-спеціальної
та вогневої підготовки ОДУВС
капітан поліції

ЩОДО ПИТАННЯ ПРО ТАКТИЧНУ ПІДГОТОВКУ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ДО ВЕДЕННЯ ПЕРЕГОВОРІВ ІЗ ПРАВОПОРУШНИКАМИ

У відповідності до Закону України «Про боротьбу із тероризмом» [1], переговори – це один з ненасильницьких способів боротьби зі злочинністю. У деяких кримінальних ситуаціях діалог безпосередньо із злочинцем має на меті схилення їх до відмови від подальшої злочинної діяльності, до активного сприяння розкриттю і розслідуванню злочинів, розшуку та затриманню осіб, що вчинили правопорушення, усуненню заподіяної шкоди, одержання оперативно важливої інформації.

У попередніх наукових дослідженнях нами було відзначено, що вітчизняний і зарубіжний досвід свідчить про те, що ефективне використання можливостей переговорного процесу із правопорушниками визначається рівнем професійної підготовки майбутніх працівників Національної поліції України. Адже під час тактичної підготовки, як елементу системи професійної підготовки майбутніх поліцейських України, систематизуються можливі переговорні ситуації, що складаються в екстремальних ситуаціях, а також виробляються певні правила та тактичні прийоми дій працівників Національної поліції України під час переговорного процесу із правопорушниками із метою звільнення заручників.

Теоретичні та практичні положення щодо особливостей тактики ведення переговорів із правопорушниками все дедалі активніше обговорюються серед науковців. Окремі аспекти розробки

практичних рекомендацій майбутнім та діючим працівникам правоохоронних органів України з питань застосування останніми тактичних прийомів ведення переговорів із правопорушниками досліджувалися у працях Н.В. Андрєєва, Ю.М. Антоняна, О.Б. Буданова, В.Р. Булачека, І.С. Винярчука, А.С. Васильєва, Ю.Р. Йосипа, В.О. Зверєва, В.П. Іларіонова, В.О. Криволапчука, С.М. Маркова, О.В. Новікова, В.Г. Пилипчука, П.І. Судоплатова, О.І. Шипілової та інших учених.

Водночас, не зважаючи на велику кількість думок та позицій щодо поняття «переговорів із правопорушниками», й досі не сформовано єдиного поняття. Аналіз нормативної бази та наукової літератури дають нам підстави зробити висновок про те, що переговори являють собою діалог між працівником поліції та правопорушником, метою якого є схилення останнього через психологічний вплив до відмови від подальшої протиправної діяльності тощо.

Відзначимо, що сьогодні у спеціальних підрозділах поліції багатьох західних країн, існують спеціально створені групи (відділи, підрозділи) щодо ведення переговорів, діяльність яких спрямована на вирішення конфліктних ситуацій без застосування сили (антикризові переговори): переговори з особами схильних до аутоагресивної поведінки, взаємодія із натовпом, ведення переговорів в ситуації захоплення заручників, звільненням (обміну) полонених тощо. Що є позитивним досвідом для нашої країни.

Група та званих переговорників, як правило складається з керівника переговорників (їх число визначається залежно від особливостей кримінальної ситуації), консультанта-психолога, оперативних працівників швидкого реагування, перекладачів. Переговорники, як правило, підбираються на добровільній основі з урахуванням особистих і професійних якостей із числа співробітників, які володіють навичками переконання, що відрізняються самовладанням, емоційністю, швидкістю реакції, наявністю необхідних інтелектуальних і комунікативних задатків, гуманних спонукань.

Попередні дослідження дозволяють нам виокремити особливості тактичної підготовки майбутнього поліцейського до ведення переговорів із правопорушниками. По-перше, переговорний процес являє собою специфічний вид комунікативної взаємодії у ситуації, коли цілі, інтереси або позиції сторін містять у собі

протиріччя. По-друге, специфічність переговорного процесу полягає у тому, що на переговорах кожен опонент тісно контактує з іншим і змушений врахувати його дії. По-третє, ведення переговорів з правопорушниками є специфічним різновидом професійної діяльності працівників поліції, який входить до системи оперативно-розшукових, слідчих та інших заходів, спрямованих на попередження, розкриття та розслідування злочинів, а також виступають складовою, невід'ємною частиною тактичних операцій в криміналістичній, оперативно-розшуковій та кримінально-процесуальній діяльності [2, с. 15].

Також тактична підготовка майбутнього працівника Національної поліції України щодо ведення переговорів із правопорушниками включає в себе ознайомлення останнього з етапами та стилями ведення переговорного процесу, ознаками успішного ведення переговорів, а також завданнями навичками, якими має володіти майбутній парламентар (особа, що веде переговори із правопорушниками). Також важливим моментом під час ведення переговорів є визначення стилю проведення переговорів: жорсткий, м'який, торговий стиль співробітництва [3, с. 89], які були розглянуті нами детально у попередніх дослідженнях.

Таким чином, найбільш складним етапом тактичної підготовки майбутніх парламентаріїв є практичне відпрацювання останніми отриманих знань, умінь та навичок. Складність зазначеного процесу обумовлюється важкістю у моделюванні кризової ситуації, адже практично неможливо передбачити її реалії. Тому у якості практичних рекомендацій майбутньому працівникові поліції вважаємо за доцільне порекомендувати відвідувати тренінг-семінари з метою підвищення своєї майстерності у напрямі здійснення переговорної діяльності із правопорушниками. Водночас вважаємо, що обов'язковою є підготовка керівників підрозділів Національної поліції на базі навчальних закладів МВС України за програмою, яка б передбачала необхідну кількість годин аудиторних занять, для проведення з ними: тренінги з різних аспектів переговорної діяльності; проведення ділових та імітаційних ігор з моделюванням різноманітних сценаріїв з метою розвитку переговорної компетентності та формування належної переговорної культури.

Література:

1. Про боротьбу з тероризмом: Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 25. – Ст. 180.

2. Свободный Ф.К. Особенности ведения переговоров в ситуации захвата заложников: методические рекомендации для курсантов, слушателей и практических работников органов внутренних дел и юстиции / Ф.К. Свободный. – Б., 2004. – 46 с.

3. Криволапчук В.О. Тактика дій працівника міліції у типових та екстремальних ситуаціях під час виконання службових обов'язків: навч.-метод. посіб. / В.О. Криволапчук, А.С. Васильєв. – К.: ВПЦ МВС України, 2006. – 133 с.